

Robert Vannoy , Manabii Wakuu, Hotuba ya 25

Ezekieli - Mazingira na Muundo wa Kihistoria, Tiro

Ezekiel

A. Maelezo ya Utangulizi

Twende kwa Ezekieli, na tazama A. ya muhtasari ni “Maelezo ya Utangulizi.”

Nadhani, kwa ujumla, tunaweza kusema Ezekieli ni mojawapo ya vitabu vilivyopuuzwa vya Agano la Kale. Nadhani Isaya na Danieli na pengine hata Yeremia wa Manabii Wakuu wanne wanapewa kipaumbele zaidi kuliko Ezekieli. Labda sababu ya hilo ni kwamba, nadhani Ezekieli anahitaji ujuzi wa historia ili kuelewa kinachoendelea katika kitabu hicho labda zaidi kuliko vingine. Kuna mifano mingi ndani yake, na hiyo ina maana kwamba ni vigumu kutafsiri. Zaidi ya hayo, unapoangalia sura ya kwanza, mara moja unaguswa na nyenzo za mfano. Una picha hiyo ya gari la Mungu la kiti cha enzi lenye magurudumu ndani ya magurudumu. Uzoefu wa maono wa Ezekieli ni kitu ambacho ni mbali sana na kile ambacho wengi wetu tumewahi kupitia. Nadhani watu wengi husoma kitu kama hicho na hawapati maelezo zaidi wanapojaribu kukifanyia kazi kitabu hicho.

Nitasema, ikiwa watu wataangalia kitabu, kwa kiasi kikubwa kiko katika sehemu zake za mwisho. Sura ya 34 hadi 39 labda kwa kiasi fulani, lakini haswa sura ya 40 hadi 48 ambapo una maelezo ya hekalu la baadaye, hekalu la Ezekieli. Lakini jinsi hilo linavyotafsiriwa ni suala la utata mkubwa. Watu wengi hawazingatii sana theluthi mbili za kwanza za kitabu. Theluthi mbili za kwanza za kitabu hushughulikia zaidi hali ya Ezekieli mwenyewe. Unapofika sehemu ya mwisho ya kitabu unatazamia wakati ujao. Watu wengi wanaofanya kazi na kitabu huwa wanazingatia unabii wa wakati ujao.

1. Ezekieli 1:2 – Tarehe na Mfuatano wa Matukio   Kitabu hiki kina muundo wa mpangilio wa matukio ambao nitauzungumzia zaidi baadaye, lakini tuanze na mstari wa pili ambapo unasoma, “ Siku ya tano ya mwezi—ilikuwa mwaka wa

tano wa uhamisho wa Mfalme Yehoyakini—neni la BWANA lilimjia Ezeieli kuhani, mwana wa Buzi , karibu na mto Kebari katika nchi ya Wababeli. Mkono wa BWANA ulikuwa juu yake hapo .” Kwa hivyo Ezeieli yuko uhamishoni, uhamishoni Babeli, na maono haya yalimjia siku ya tano ya mwezi, mwaka wa tano wa uhamisho wa Mfalme Yehoyakini. Tarehe ya hilo itakuwa 593 KK Tunajua tarehe ya utawala wa wafalme wa Israeli, na Yuda. Mwaka wa tano wa uhamisho wa mfalme Yehoyakini ni 593. Angalia mstari wa kwanza pia una kauli ya fumbo ambayo ina umuhimu fulani wa mpangilio wa matukio, lakini ni vigumu kujua hasa inazungumzia nini. Inasema, “ Katika mwaka wa thelathini, mwezi wa nne, siku ya tano, nilipokuwa miongoni mwa waliohamishwa karibu na Mto Kebari , mbingu zilifunguka, nikaona maono ya Mungu .” Katika mwaka wa thelathini, mwezi wa nne, siku ya tano ya mwezi, lakini haisemi mwaka wa thelathini wa nini. Ni busara kudhani kwamba ni mwaka wa thelathini wa maisha yake na ana umri wa miaka 30. Labda ndivyo inavyopaswa kueleweka. Ikiwa ndivyo ilivyo, basi tunajua umri wa Ezeieli mwaka wa 593 KK kwa sababu mstari wa pili unakupa tarehe hiyo ya 593.

2. Usuli wa Kihistoria Yehoyakini (597 KK) hadi Kuanguka kwa Hekalu (586 KK) Sasa, ukichukua mstari huo wa pili na tarehe ya 593 KK kuhusiana na kile tulichojoifunza kutoka kwa Wafalme na Mambo ya Nyakati kuhusu historia, hiyo inatoa msingi wa kitabu. Hebu tufikirie hilo kwa dakika moja tu kwa ufupi. Mnamo mwaka wa 597 KK Nebukadneza aliwapeleka mateka watu wengi wa Yuda, akiwemo Mfalme huyu kijana Yehoyakini ambaye alikuwa ametawala kwa miezi 3 pekee. Kisha Nebukadneza akamweka Sedekia kwenye kiti cha enzi huko Yuda. Sedekia alikuwa mjomba wake Yehoyakini. Unaona kwamba katika 2 Wafalme 24:10 na inayofuata: “ Wakati huo maafisa wa Nebukadreza, mfalme wa Babeli, walikuja Yerusalemu, wakauzingira; Nebukadreza mwenyewe akaukaribia mji, maafisa wake walipokuwa wakiuzingira. Yehoyakini, mfalme wa Yuda, na mama yake, na watumishi wake, na wakuu wake, na maafisa wake, wote

wakajisalimisha kwake. Katika mwaka wa nane wa kutawala kwake mfalme wa Babeli, alimchukua Yehoyakini mateka. Kama BWANA alivyosema, Nebukadreza akaondoa hazina zote za hekalu la BWANA, na nyumba ya mfalme, akachukua vyombo vyote vya dhahabu ambavyo Sulemani, mfalme wa Israeli, alikuwa amevifanya kwa ajili ya hekalu la BWANA. Akachukua Yerusalemu yote mateka: maafisa wote, na watu wa vita, na mafundi wote, na mafundi, - watu elfu kumi; waliosalia ni watu maskini wa nchi. Nebukadreza akamchukua Yehoyakini mateka mpaka Babeli. Pia akamchukua mama yake mfalme, na wake zake, na maafisa wake, na wakuu wa nchi, kutoka Yerusalemu hadi Babeli. Mfalme wa Babeli pia akawachukua mateka watu elfu saba, mashujaa, walio tayari kwa vita, na mafundi elfu moja, na mafundi. Akamfanya Matania , Mjomba wake Yehoyakini akawa mfalme badala yake, na akabadilisha jina lake kuwa Sedekia.” Kwa hivyo hiyo ni 597 KK, na uko chini hadi 593, mwaka wa tano wa utawala wa Yehoyakini kulingana na mstari wa pili katika Ezeieli.

Sasa kulikuwa na idadi ya watu waliohamishwa katika kipindi hiki cha jumla huko Yuda. Wa kwanza wao unarudi nyuma kidogo mapema hadi 605/604 KK, kulingana na mpangilio wa matukio unaofuata. Katika 2 Wafalme 24:1 una wa kwanza kabisa: “ Wakati wa utawala wa Yehoyakimu, Nebukadreza mfalme wa Babeli alivamia nchi, na Yehoyakimu akawa kibaraka wake kwa miaka mitatu. Lakini kisha akabadili mawazo yake na kumwasi Nebukadreza. BWANA akatuma wavamizi wa Wababeli, Washami, Wamoabi na Waamoni dhidi yake ,” na kadhalika.

Katika uhamisho huo wa 605 KK, Danieli alienda Babeli. Unaona kwamba Danieli na Ezeieli ni wa wakati mmoja. Danieli alimtangulia Ezeieli hadi utumwani Babeli. Ezeieli anamrejelea Danieli ukiangalia Ezeieli 14:14: “ Hata kama watu hawa watatu—Nuhu, Danieli na Ayubu—wangukwamo humo, wangeweza kujiokoa nafsi zao tu kwa haki yao .” Hiyo ni Ezeieli 14:14 na chini katika 14:20 kuna marejeleo mengine kwa Danieli, “ Hakika kama niishivyo, asema BWANA Mwenyezi, hata kama Nuhu, Danieli na Ayubu wangukwamo

humo, wangeweza kumwokoza mwana wala binti. ” Huna marejeleo yoyote katika Danieli kwa Ezeieli lakini una marejeleo ya Ezeieli kwa Danieli. Ingawa baadhi ya watu wamebisha kwamba Danieli anayetajwa katika Ezeieli ni mtu wa kale anayetajwa na vyanzo vya Ugarit anayetwa Danieli .

Lakini mwaka 605 KK una uhamisho wa kwanza. Kisha wa pili mwaka 597 ambapo Ezeieli anapelekwa Babeli pamoja na Yehoyakini na Wayahudi wapatao 10,000. Kisha, bila shaka, uhamisho wa mwisho na uharibifu wa Yerusalemu ni mwaka 586 KK, ambao ni 2 Wafalme 25:8-21. Kwa hivyo ulikuwa na mfululizo wa uhamisho tatu huku Wayahudi wakipambana na utawala wa Babeli, lakini kufikia mwaka 586 KK Yerusalemu iliharibiwa, na unapata uhamisho wa mwisho kwenda Babeli na uharibifu wa hekalu la kwanza. Ukiangalia 2 Wafalme 23:34, “ Farao Neko alimtawaza Eliakimu mwana wa Yosia kuwa mfalme badala ya Yosia baba yake na akabadilisha jina la Eliakimu kuwa Yehoyakimu. ” Hiyo ni 23:34. Na kisha mstari wa 35, “ Yehoyakimu alimlipa Farao Neko fedha na dhahabu aliyodai. Ili kufanya hivyo, alitoza nchi kodi na kuwatoza fedha na dhahabu watu wa nchi kulingana na makadirio yao. Yehoyakimu alikuwa na umri wa miaka ishirini na mitano alipoanza kutawala, naye akatawala Yerusalemu miaka kumi na moja .” 2 Wafalme 24:1 inasema, “ Wakati wa utawala wa Yehoyakimu, Nebukadreza mfalme wa Babeli aliivamia nchi, naye Yehoyakimu akawa kibaraka wake kwa miaka mitatu .” Kwa hivyo utii wake unabadilika kutoka kulipa kodi kwa Misri hadi kulipa kodi kwa Babeli. Na kisha Yehoyakimu akafa katika mstari wa 5.

Yehoyakini anachukuliwa mateka lakini mwishoni mwa kitabu cha Wafalme anaachiliwa. Kwa kweli, unaona hapo ndipo nilipotaka kwenda na hili, ingawa Sedekia anawekwa kwenye kiti cha enzi badala ya Yehoyakini. Mara nyingi unamfikiria Sedekia kama mfalme wa mwisho wa Yuda. Wayahudi hawakuwa na mtazamo huo. Kwao Yehoyakini alikuwa mfalme halali. Ilikuwa matarajio yao kwamba utawala wa Sedekia ungekuwa jambo la muda. Walitarajia kwamba Yehoyakini angerudi Yuda na kuendelea na utawala wake, na Yuda

ingekuwa taifa huru tena. Hilo ndilo watu wa Kiyahudi walilotaka. Sedekia alikuwa aina ya mteule haramu wa mamlaka hii ya kigeni. Yehoyakini alikuwa mfalme halali katika akili za watu.

Wengi wa Wayahudi hao wakati huu walikuwa wazalendo sana. Walitamani kurudi katika nchi yao. Walitamani uhuru wa Yuda kutoka Babeli. Nina uhakika unaweza kuelewa hisia hizo. Lakini unaona kazi ya Ezekieli ni ngumu sana ambayo Bwana anamwita Ezekieli kuwa nabii. Anachopaswa kuwaambia ni kwamba uhamisho si bahati mbaya ya muda tu. Sio kitu ambacho kitaisha hivi karibuni, lakini ni mwanzo tu. Mambo yatakuwa mabaya zaidi, si bora zaidi. Huu ni mwaka wa 597 KK anapokwenda utumwani, na ni mwaka wa 593 anapopata maono haya ya sura ya kwanza.

Hiyo ni kabla ya mwaka 586 KK wakati pigo kubwa la kuponda lilipowaangukia Yerusalemu. Kwa hivyo Ezekieli analazimika kuwaonya watu waliokuwa uhamishoni, na hakika ujumbe wake unarudi kwa Yuda na Yerusalemu pia. Ezekieli analazimika kuwaambia Yuda kwamba wangeshindwa tena, na kwamba Yerusalemu itaharibiwa na kwamba nchi yao itaharibiwa kabisa. Anawaambia kwamba wengi wao wangeishi uhamishoni, mamia ya maili mbali na nyumbani. Mwitikio wa asili wa watu wengi ungekuwa kumtazama Ezekieli kama asiye mzalendo, kama msaliti, au kama mshirika.

3. Umuhimu wa Kuharibiwa kwa Hekalu   Kulikuwa na tatizo jingine katika historia yake ambalo Ezekieli alilazimika kukabiliana nalo pamoja na watu wa wakati huo. Wababeli walipomchukua Yerusalemu, na kumchukua mfalme mateka, ilikuwa rahisi sana kuhitimisha kwamba miungu ya Babeli ilikuwa mikubwa kuliko Mungu wa Israeli. Wazo la kawaida wakati huo lilikuwa kwamba mungu wa nchi iliyoshinda vitani alikuwa mungu mwenye nguvu zaidi. Ezekieli na watu hawa elfu kumi waliopelekwa Babeli walitazama maandamano huko Babeli ya miungu hii ya Babeli na ibada katika mahekalu haya ya Babeli, ambayo yalikuwa ya kina sana. Wangeweza kuvutiwa na ukuu wa Marduk , ambaye ni

mungu wa Babeli, au Nabu , mungu mwingine wa Babeli. Mungu ambaye hangeweza hata kulinda makao yake makuu, kama ilivyokuwa, Yerusalemu na hekalu, angeweza kufikiriwa kuwa mungu asiye na nguvu au umuhimu mkubwa.

Ezekieli analazimika kuwaambia hawa waliohamishwa kwamba hekalu la Yerusalemu litaharibiwa hivi karibuni—hiyo ni sehemu ya ujumbe wake—na kwamba hakutakuwa na mengi yaliyobaki kwa njia yoyote inayoonekana ili kutoa uhakikisho wa kuwepo kwa Mungu wa Israeli. Nadhani hiyo ndiyo sababu ya sura ya kwanza. Katika sura ya 1, Ezekieli anapata maono haya ya utukufu na nguvu ya Mungu wa Israeli. Ni picha ya kuvutia sana ya Mungu wa Israeli. Hakika maono hayo yalimfanya Ezekieli mwenyewe ajue kuwepo na nguvu za Mungu.

4. Ezekieli 1:4 na kuendelea – Ukuu wa Utukufu wa Bwana Hebu tuangalie baadhi ya sehemu za sura ya kwanza, mstari wa 4 na unaofuata, “ Nikatazama, nikaona dhoruba ya upepo ikitoka kaskazini—wingu kubwa sana lenye umeme wa kung’aa na kuzungukwa na mwanga mkali. Katikati ya moto palionekana kama chuma kinachong’aa, na ndani ya moto huo palikuwa na kitu kama viumbe hai vinne. Kwa kuonekana kwao kulikuwa kama mwanadamu, lakini kila mmoja alikuwa na nyuso nne na mabawa manne. Miguu yao ilikuwa imenyooka; miguu yao ilikuwa kama ya ndama, na iling’aa kama shaba iliyosuguliwa. Chini ya mabawa yao pande zao nne walikuwa na mikono ya mwanadamu. Wote wanne walikuwa na nyuso na mabawa, na mabawa yao yaligusana. Kila mmoja alienda moja kwa moja mbele; hawakugeuka walipokuwa wakienda .”

Hadi mstari wa 15, “ Nilipowatazama viumbe hai, niliona gurudumu moja ardhini kando ya kila kiumbe chenye nyuso zake nne. Hii ndiyo iliyokuwa sura na muundo wa magurudumu: Yaling’aa kama krisolito, na yote manne yalionekana sawa. Kila moja yalionekana kama gurudumu linalokutana na gurudumu. Yaliposonga, yalikwenda katika pande zote nne ambazo viumbe hao walikabili; magurudumu hayakugeuka walipokwenda. Viumbe hao walikuwa warefu na wa kutisha, na viunzi vyao vyote vinne vilikuwa vimejaa macho pande zote .”

Maelezo yanaendelea zaidi katika sura ya 1, mstari wa 22, na unaofuata: “Juu ya vichwa vya viumbe hai kulikuwa na kitu kama anga, kiking’aa kama barafu, na cha kutisha. Chini ya anga mabawa yao yalinyooshwa moja kuelekea jingine, na kila mmoja alikuwa na mabawa mawili yaliyofunika miili yake. Viumbe hao waliposogea, nilisikia sauti ya mabawa yao, kama mngurumo wa maji yanayotiririka, kama sauti ya Mwenyezi, kama mshindo wa jeshi. Waliposimama tuli, walishusha mabawa yao. Ndipo ikasikika sauti kutoka juu ya anga juu ya vichwa vyao, walipokuwa wamesimama na mabawa yao yamepungua. Juu ya anga juu ya vichwa vyao kulikuwa na kitu kama kiti cha enzi cha yakuti samawi, na juu juu ya kiti cha enzi kulikuwa na umbo kama la mwanadamu. Niliona kwamba kutoka kile kilichoonekana kama kiuno chake juu alionekana kama chuma kinachong’aa, kana kwamba kimejaa moto, na kwamba kutoka hapo chini alionekana kama moto; na mwanga mkali ulimzunguka .”

Kisha katika mstari wa mwisho wa sura ya kwanza unaona, “ Kama mwonekano wa upinde wa mvua mawinguni siku ya mvua, ndivyo mng’ao ulivyokuwa ukimzunguka. Huu ulikuwa mwonekano wa mfano wa utukufu wa BWANA. Nilipouona, nilianguka kifudufudi, nikasikia sauti ya mmoja akinena .” Na kisha unapata wito, “ Akaniambia, Mwanadamu, simama kwa miguu yako nami nitasema nawe.” Na ameagizwa kuwapa watu wake neno la Mungu.

Hakika maono hayo ya ukuu wa utukufu wa Bwana, katika sura hiyo ya kwanza, yalimgusa sana Ezekieli. Anarejelea maono haya mara nyingi katika kitabu. Nadhani anachokiona ni utukufu na fahari ya Mungu wa Israeli inazidi sana utukufu na fahari ya miungu ya Babeli. Kwa hivyo Israeli imechukuliwa uhamishoni, si kwa sababu miungu ya Babeli ilikuwa na nguvu zaidi, bali kwa sababu Bwana alichagua kuwaadhibu watu, ili kuleta hukumu kwa sababu ya dhambi zao. Kwa hivyo hiyo ndiyo historia yake.

5. Muundo wa Kitabu cha Ezekieli   L et's inaendelea na muundo wa kitabu, bado chini ya "Maelezo ya Utangulizi." Nadhani kitabu kimegawanywa katika

sehemu hizi: katika sura 3 za kwanza una "Maono ya Ezeieli ya Mungu na wito." Sura ya kwanza ni maono na kisha wito wake uko katika sura ya 2 na 3. Sura ya 4-24, "Ujumbe unaotabiri na kuhlalisha nia ya Mungu ya kuleta hukumu juu ya Yerusalemu." Hii inaongoza hadi kilele cha hukumu ya 586 KK juu ya Yerusalemu. Kisha sura ya 25-32, "Anatabiri dhidi ya mataifa ya kigeni." Nitatoa maoni kuhusu hilo baadaye, jinsi inavyoendana na mpangilio wa mambo, lakini anageuka kutoka kuzingatia Yuda na Yerusalemu na kutabiri dhidi ya mataifa ya kigeni katika sura ya 25-32. Kisha sura ya 33-48 ni : "Anatabiri kuhusu marejesho ya baadaye ya Israeli." Badala ya kutazama wakati ujao wa karibu na hukumu iliyo karibu, anageukia wakati ujao wa mbali zaidi baada ya hukumu hiyo kutimizwa na anazungumzia marejesho ya baadaye. Kwa hivyo hizo ndizo aina 4 za msingi za nyenzo katika kitabu. Kwa hivyo hayo yote yako chini ya A. , "Maelezo ya Utangulizi."

B. Hukumu na Marejesho: Utafiti Mkuu wa Ezeieli 1-24 B. ni "Utafiti wa jumla wa sura ya 1-24." Sitafanya mengi na 1-24. 1-24 inagawanyika katika sehemu mbili: maono yake na wito katika 1-3 na kisha katika 4-24 jumbe hizi kuhusu hukumu ijayo juu ya Yerusalemu. Nadhani nyote mnajua kwamba katika jumbe hizo Ezeieli haongei tu, bali pia anaigiza katika vitendo vya mfano katika visa kadhaa uhakika wa hukumu ijayo juu ya Yerusalemu. Ninachofikiri ni cha kuvutia ni kutambua wakati kuzingirwa kwa Yerusalemu kunaanza . Angalia 24:1 na 2. Iko mwishoni mwa sehemu hiyo ya pili. " Katika mwaka wa tisa, mwezi wa kumi, siku ya kumi, neno la BWANA likanijia, kusema, Mwanadamu, andika tarehe hii, tarehe hii, kwa sababu mfalme wa Babeli ameuzingira Yerusalemu leo ." Na ukienda 2 Wafalme 25:1-2 unasoma, " Basi katika mwaka wa tisa wa kutawala kwake Sedekia, siku ya kumi ya mwezi wa kumi, Nebukadreza mfalme wa Babeli alienda Yerusalemu na jeshi lake lote, akapiga kambi nje ya mji, akajenga ngome kuuzunguka pande zote. Mji ukazungukwa hadi mwaka wa kumi na moja wa Mfalme Sedekia ." Lakini unaona, kuzingirwa kwa Yerusalemu

kulipoanza, Ezekieli anabadilisha ujumbe wake. Haendelei kukemea uovu wa watu hao na kusema, “Niliwaambia, mnapata mnachostahili,” au kitu kama hicho. Unaona ni katika hatua hiyo anabadilika na kutoa unabii dhidi ya mataifa ya kigeni. Kwa hivyo katika kipindi hicho ambapo Yerusalemu imezingirwa na kuharibiwa, ujumbe wa Ezekieli unabadilika. Kile ambacho amekuwa akisema tangu mwanzo sasa kinatimia, na sasa anaelekea kwenye kitu kingine. Ezekieli anaelekeza unabii wake dhidi ya mataifa ya kigeni katika sura ya 25-32.

Kisha mjumbe anapokuja kuwaambia kwamba mji ulikuwa umeanguka, katika Ezekieli 33:21 unasoma, “ Katika mwaka wa kumi na mbili wa uhamisho wetu, mwezi wa kumi siku ya tano, mtu mmoja aliyetoroka kutoka Yerusalemu alinjia, akasema, ‘Mji umeanguka! ’” Hiyo ni Ezekieli 33:21. Kwa mara nyingine tena ujumbe wake unabadilika; sura ya 33 hadi 48 zinazingatia sasa wakati ujao. Hukumu imefika, na sasa analeta ujumbe kuhusu urejesho. Kwa hivyo kuna uhusiano fulani kati ya muundo wa kitabu na mwelekeo wa ujumbe, na mpangilio wa matukio unaouona wa kinachotokea na historia ya kinachotokea inahusiana na kinachoendelea Yerusalemu. Nadhani hiyo inasaidia kuelewa muundo wa kitabu.

Una kauli iliyo katika Ezekieli 33:22: “ Basi jioni kabla ya mtu huyo kufika, mkono wa BWANA ulikuwa juu yangu, akanifumbua kinywa changu kabla mtu huyo hajanijia asubuhi. Basi kinywa changu kikafunguliwa wala sikuwa kimya tena .” Lakini katika 3:2 6 zilisomwa, “ Nitaufanya ulimi wako ushikamane na kaakaa la kinywa chako ili uwe kimya na usiweze kuwakemea, ingawa wao ni nyumba ya waasi .” Hiyo ni kauli ngumu kujua jinsi ya kuichukulia. Nadhani inawezekana kwamba hakuweza kusema isipokuwa wakati Bwana alipomjia na ujumbe maalum. Kwa maneno mengine, inaonekana kwamba jumbe hizo kati ya sura ya 3 na 24 ndizo jumbe pekee zilizotolewa lakini labda hakuweza kusema vinginevyo hadi hukumu ya Yerusalemu ikamilike. Dokezo la Biblia la NIV Study hapo linasema, “Ukimya wake ulisisitiza kukataa kwa ukaidi kwa Israeli kuchukua neno la Mungu kwa uzito. Hali hii ilipunguzwa tu baada ya kuanguka kwa Yerusalemu.” Kwa hivyo sijui, lakini labda ni njia nzuri ya kuelewa hilo.

Wengine wanafikiri kwamba huenda alilazimika kulala kwa ubavu kwa saa moja hivi kila siku kwa siku 490. Sio kwamba alikuwa nje siku nzima, bali kwa kipindi cha siku hizo. Wengine wanafikiri kwamba huenda alitoa ishara kwamba labda alikuwa na ishara: siku ya 1, siku ya 2, siku ya 3, na alipitia siku kadhaa katika kipindi kidogo zaidi. Sijui. Inaonekana kwamba kufikiria, kwamba kweli alilala kwa ubavu siku 490 mfululizo, siku nzima, si jambo lisilowezekana, lakini mtu anajiuliza kama labda alilala tu pale kwa kipindi cha muda tu kila siku kwa siku 490.

Hapa kuna unabii dhidi ya mataifa ya kigeni ambao haungechukua muda mrefu hivyo kuwapa. “ Basi katika mwaka wa tisa wa kutawala kwake Sedekia, siku ya kumi ya mwezi wa kumi, ” hii ni 2 Wafalme 25:1, “ Nebukadreza mfalme wa Babeli akaja Yerusalemu na jeshi lake lote, akapiga kambi nje ya mji, akajenga ngome za kuuzunguka pande zote. Mji ukazungukwa na mazingiwa hadi mwaka wa kumi na moja wa mfalme Sedekia. Kufikia siku ya tisa ya mwezi wa nne njaa ilikuwa kali sana mjini hata hapakuwa na chakula cha watu kula. ” na kadhalika. Kwa hivyo unatoka mwaka wa tisa hadi mwaka wa kumi na moja wa Sedekia, kwa hivyo ilikuwa ni kuzingirwa kwa miaka miwili.

C. Hukumu Dhidi ya Mataifa ya Kigeni – Ezeieli 25-32 hasa Unabii Dhidi ya Tiro

Tuendeleo na Ezeieli sura ya 25-32. Nataka kuangalia vifungu vichache hapa. Hilo liko katika sehemu hii ya "Hukumu dhidi ya mataifa ya kigeni." Kuna unabii wa kuvutia hapo. Unabii wa kwanza ambao ningependa kuuangalia nawe uko katika sura ya 26. Nadhani tunapaswa kusoma sura hiyo, angalau mistari 14 ya kwanza.

Hii ni Ezeieli 26: “ Unabii Juu ya Tiro .” “ Katika mwaka wa kumi na mmoja, siku ya kwanza ya mwezi, neno la BWANA likanijia, kusema, Mwanadamu, kwa sababu Tiro amesema habari za Yerusalemu, Aha! Lango la mataifa limevunjwa, na milango yake imefunguliwa kwangu; Kwa kuwa sasa

imeharibika nitafanikiwa,” kwa hiyo Bwana Mwenyezi Mungu asema hivi: “Mimi niko kinyume nawe, Ee Tiro , nami nitaleta mataifa mengi dhidi yako, kama bahari inavyotikisa mawimbi yake. Wataharibu kuta za Tiro na kubomoa minara yake; nitakwangua kifusi chake na kukifanya kuwa mwamba mtupu. Huko baharini kitakuwa mahali pa kutandaza nyavu za samaki, kwa maana mimi nimesema, asema Bwana Mwenyezi Mungu. Kitakuwa nyara kwa mataifa, na vijiji vyake barani vitaharibiwa kwa upanga. Hapo ndipo watakapojua ya kuwa mimi ndimi Bwana. Kwa maana Bwana Mwenyezi Mungu asema hivi: Kutoka kaskazini nitaleta Nebukadreza mfalme wa Babeli dhidi ya Tiro , mfalme wa wafalme, pamoja na farasi na magari ya vita, pamoja na wapanda farasi na jeshi kubwa. Ataharibu vijiji vyako barani kwa upanga; ataweka ngome dhidi yako, atajenga boma kwenye kuta zako, na kuinua ngao zake dhidi yako. Ataelekeza mapigo ya mapigo yake ya kubomoa dhidi ya kuta zako, na kuibomoa minara yako kwa silaha zake. Farasi zake watakuwa wengi sana hata watakufunika kwa vumbi. Kuta zako zitatetemeka kwa mshindo. farasi wa vita, magari ya kukokotwa na farasi na magari ya kukokotwa atakapoingia malango yako kama watu waingiavyo katika mji ambao kuta zake zimebomolewa. Kwato za farasi wake zitakanyaga mitaa yako yote; atawaua watu wako kwa upanga, na nguzo zako imara zitaanguka chini. Watapora utajiri wako na kupora bidhaa zako; watavunja kuta zako na kubomoa nyumba zako nzuri na kutupa mawe yako, mbao na kifusi baharini. Nitakomesha kelele zako, na sauti za vinubi vyako hazitasikika tena. Nitakufanya kuwa mwamba mtupu, nawe utakuwa mahali pa kutandaza nyavu za samaki. Hutajengwa tena kamwe, kwa maana mimi BWANA nimesema, asema BWANA Mwenyezi. ”

Sasa baadhi yenu mnaweza kuwa mnafahamu unabii huu wa Tyre . Miaka iliyopita shirika la Moody Science Film lilitengeneza filamu kuhusu unabii huu wa Tyre na kuutumia kama aina ya hoja ya kuomba msamaha kwa mada ya unabii/utimilifu katika Maandiko ili kuonyesha uwepo na ukweli wa Mungu wa Israeli anaposema mapema kuhusu mambo ambayo yalitarajiwa kutimizwa kwa

muda mrefu. Mara nyingi imetajwa kama mfano wa unabii ambao ulitimizwa kwa njia ya ajabu.

Hata hivyo, inashangaza kwamba pia kuna watu wanaotumia unabii huu kwa maana tofauti kabisa, kama mfano wa kutokuwa na uhakika wa unabii wa Agano la Kale kulingana na dai kwamba Ezekieli ni mwongo dhahiri katika kile anachosema kitatokea hapa. Kihistoria haikutimia kama alivyosema. Ukiangalia nyenzo niliyokupa , ukurasa wa 50, kuna ingizo hapo kutoka kwa Gordon Oxtoby, *Utabiri na Utimilifu katika Biblia*, ukurasa wa 79 na 80. Angalia anachosema: “Lakini Nebukadreza hakuiteka Tiro , kuzingirwa kwake kulishindwa. Ezekieli mwenyewe aligundua kwamba hii ilikuwa hivyo na kwa hivyo akatoa utabiri mpya baadaye ambapo alikiri kwamba Nebukadreza alilifanya jeshi lake kufanya kazi kwa bidii dhidi ya Tiro . Kila kichwa kilikuwa na upara, kila bega lilikuwa limesuguliwa. Yeye wala jeshi lake hawakupata chochote kutoka kwa Type cha kulipa kwa kazi aliyofanya dhidi yake. “Kwa hiyo, Bwana Mungu asema hivi, ‘Tazama, nitampa Nebukadreza nchi ya Misri. Naye atachukua utajiri wake, na nyara zake, na nyara zake, nazo zitakuwa mshahara wa jeshi lake.’” Hiyo ni Ezekieli 29:18 na 19. Kisha Oxtoby anasema, “Ni jambo la kumbukumbu nzuri ya kihistoria tunaweza kuongeza kwamba kuzingirwa kwa Aina kulidumu kwa takriban miaka 13 kuanzia 585 hadi 572, lakini hakufanikiwa. Sehemu ya Tiro ilikuwa kwenye kisiwa kilicho umbali wa nusu maili ufukweni sasa kimeunganishwa na mchanga unaoelekea bara. Watiro waliweza kumzuia adui na hatimaye wakakubaliana na Nebukadreza. Lakini mji huo haukushindwa au kuharibiwa, haukujengwa tena kama Ezekieli alivyotabiri hapo awali.” Kwa hivyo basi unarudi kwenye kifungu na unauliza: Je, ndivyo kinavyosema? Je, Oxtoby yuko sahihi? Tunafanya nini kuhusu hilo?

Tazama, Oxtoby anadai kwamba Ezekieli alikosea kutabiri kwamba Nebukadreza angeifikisha mwisho Tiro kwa sababu kuzingirwa huko hakufanikiwa na hakuharibu mji. Kwa hivyo hatimaye Watiro walikubaliana na Nebukadreza. Lakini mji huo haukushindwa au kuharibiwa kama Ezekieli

alivyotabiri. Lakini swali ni: Je, Ezekieli alisema kwamba Nebukadreza angeifikisha mwisho Tiro

? Ukiutazama kwa makini unabii huu, kuna mambo kadhaa ya kuzingatia. Nadhani ni kweli katika sura ya 26, mistari ya 12 hadi 14, ambapo inasema, “ Watapora utajiri wako na kupora bidhaa zako; watabomoa kuta zako na kubomoa nyumba zako nzuri na kutupa mawe yako, mbao na kifusi baharini. Nitakomesha kelele zako, na sauti za vinubi vyako hazitasikika tena. Nitakufanya kuwa mwamba mtupu, nawe utakuwa mahali pa kutandaza nyavu za samaki. Hutajengwa tena kamwe; kwa maana mimi BWANA nimesema, asema BWANA Mwenyezi .” Mstari wa 14, “ Nitakufanya kuwa mwamba mtupu, nawe utakuwa mahali pa kutandaza nyavu za samaki; hutajengwa tena kamwe .” Nebukadreza hakutimiza mambo yaliyo katika mstari wa 12 na 14. Hakuchukua bidhaa, huo ni mstari wa 12. Hakuweka vifusi vya mji ndani ya maji, kama ilivyo katika sehemu ya mwisho ya mstari wa 12: “ Watazibomoa kuta zako na kuzibomoa nyumba zako nzuri na kutupa mawe yako, mbao na kifusi baharini .” Nebukadreza hakufanya hivyo. Mstari wa 14: Hakulisawazisha jiji kama sehemu ya juu ya mwamba ambayo haitajengwa tena. Lakini nadhani kile ambacho Oxtoby amefanya, ingawa nadhani hilo ni wazi, ni kukosa kusoma maandishi. Ukirudi nyuma mapema kwenye mstari wa 3 ambapo umeanzishwa, angalia unasema, “ BWANA Mwenyezi asema hivi: Mimi ni juu yako, Ee Tiro , nami nitaleta mataifa mengi juu yako, kama bahari itupavyo mawimbi yake .” Na mstari wa 4 unasema, “ Wataziharibu kuta za Tiro na kubomoa minara yake .” Ni mataifa mengi yatakayofanya hivyo. Kwa hivyo unaweza kusema kwa kweli kama Nebukadreza angefanya hivyo, basi mistari ya 3 na 4 isingekuwa sahihi, kwa sababu isingekuwa mataifa mengi—ingekuwa taifa moja.

Lakini nadhani kinachotokea katika unabii huu ni kwamba Ezekieli, kuanzia mstari wa 7, anazungumzia Nebukadreza kama sehemu ya mfululizo wa mashambulizi dhidi ya Tiro na unaona katika mstari wa 7 ambapo anasema, “Nitamleta Nebukadreza huko Tiro .” Kiwakilishi hubadilika kutoka “wao,”

wingi, hadi umoja wa tatu wa kiume; hivyo kwamba katika mstari wa 8 kinasema, “Atawaua binti zako kwa upanga mashambani. Atafanya ngome dhidi yako, na kujenga kilima cha kuzingira.” Nebukadreza aliizingira Tiro . “Ataweka mitambo ya vita dhidi ya ukuta wako.” Na mstari wa 11, “Atawaua watu wako kwa upanga, ngome zako zenye nguvu zitaanguka chini.” Kwa hivyo kuanzia mstari wa 7 hadi 11 una umoja wa tatu wa kiume lakini katika mstari wa 12 unarudi kwenye wingi. Unaona katika 12 ni “wao.” Ni kiwakilishi cha wingi katika 12 kama ilivyokuwa katika mstari wa 4: “mataifa mengi, wataharibu kuta.” Mstari wa 12 kisha, “ Watapora utajiri wako na kupora bidhaa zako. ” Kwa hivyo nadhani katika unabii wa mstari wa 12 hadi 14, ambao ni mambo ambayo hayakutimizwa na Nebukadreza, kinachoonekana si Nebukadreza pekee, bali mataifa mengi. Hapo ndipo kihistoria inapovutia sana kuangalia kilichompata Tiro .

Ninasema mistari ya 3 na 4 inazungumzia mataifa mengi kama “wao” na kisha mistari ya 7 hadi 11 inazungumzia Nebukadreza haswa. Lakini kisha mstari wa 12 unaonekana kurudi kwenye “mataifa mengi,” “wao.”

Unapoangalia 12 hadi 14, unaporudi kwenye "wao," na hasa sehemu ya mwisho ya 12, " watazibomoa kuta zako na kuzibomoa nyumba zako nzuri na kutupa mawe yako, mbao na kifusi baharini, " kihistoria ni wazi kwamba hilo lilitokea mwaka wa 332 KK wakati Alexander Mkuu alipoizingira Tiro . Tiro lilikuwa na mji wa bara na mji wa kisiwani nje ya bara. Nebukadreza alikuwa amebomoa kuta za mji wa bara na kuwaua wakazi wengi, lakini watu wengi walikimbilia mji huo wa kisiwani nje ya pwani. Waliendelea kuishi huko kwani hakuweza kufanya chochote kuhusu mji wa kisiwani. Ili Alexander atakapokuja dhidi ya Tiro , mji huo wa kisiwani ulikuwa bado bandari yenye ustawi, huku mji wa barani ukiwa magofu mengi. Lakini mji wa kisiwani ulikuwa mahali penye ustawi.

Kisha unapata unabii huu wa ajabu, “Wataweka mawe yako, mbao zako, vumbi lako katikati ya maji.” Kwa nini mtu yeyote afanye hivyo? Tazama ukurasa wa 49 wa marejeo yako. Nina aya kadhaa hapo kutoka kwa *Akiolojia na Historia*

ya Biblia ya James Free : “ Ezeieli alikuwa ametabiri kwamba, ‘Wataweka mawe yako, mbaao zako, vumbi lako katikati ya maji na kwamba Tiro itafanywa kama sehemu ya juu ya mwamba, yenye manufaa kama mahali pa kutandazia nyavu.’ Ni jambo la kushangaza sana kuchukua mabaki yasiyo na maana ya mji na kuyaweka katikati ya maji. Hakika wafanyakazi wangeweza kupewa kazi yenye manufaa zaidi kuliko hiyo.

Aleksanda na Tiro

Hata hivyo, utimilifu huo ulikuja katika kampeni ya Alexander dhidi ya Tiro . Alexander alipokaribia mji wa kisiwa cha Tiro kwa mara ya kwanza , kulikuwa na nia ya kujisalimisha, lakini alipodai ruhusa ya kuingia mjini na kutoa ibada katika hekalu la mungu wa Melkart , alikataliwa. Raia wa Tiro walikataa kukubali ombi lake kwa msingi kwamba walitaka kudumisha kutoegemea upande wowote katika mzozo kati ya Makedonia na Uajemi. Alexander alianza kuzingira mji huo na akaona ni muhimu kufanya kazi kwa miezi 7 kabla ya kuuteka. Aliamua kujenga daraja la ardhi, au mole , akitumia mierezi kutoka milima ya Lebanoni kama marundo, na uchafu kutoka mji wa zamani wa ardhi kama nyenzo za mole. Maji yalipozidi kuwa mengi zaidi, matatizo ya wafanyakazi yaliongezeka. Pia yalizuilwa kwa kila njia inayowezekana na watu wa Tiro ambao walikuwa na jeshi zuri la wanamaji. Ili kukabiliana na changamoto hii, Alexander aliwaachia wahandisi wake wa jeshi ujenzi wa mole, akaenda kaskazini kukusanya meli, meli za Arabus na Byblos kwenye pwani ya Syria. Alienda kwa wafalme wa Arabus na Byblos, ambao waliweka meli zao chini yake. Kutoka kisiwa cha Kupro aliweza kupata meli 120 na kutoka Sidoni karibu 80. Akiwa na meli za kivita zipatazo 220, Alexander alikuwa zaidi ya uwezo wa kushindana na meli kubwa lakini ndogo za Watiro. Baada ya miezi 7, mole ililetwa hadi kuta za mji wa kisiwa cha Tiro . Mnamo Agosti 332 KK, ukuta ulibomolewa kutoka kwenye mole na sehemu ya meli za Tiro ilizamishwa. Kwa kutekwa kwa jiji, maelfu ya wakazi waliuzwa katika soko la watumwa, 13,000 kulingana na Arius;

30,000 kulingana na Diodorus . Unabii wa Ezeieli kuhusu kuwekwa kwa mawe, mbao na vumbi katikati ya maji ulitimizwa haswa wakati wahandisi wa Alexander walipojenga mole na kutumia mabaki ya mji wa kale wa nchi kavu wa Tiro , na kuyaweka katikati ya maji.”

Kwa hivyo mwisho wa mstari wa 12 hapo, unapata utimilifu wa ajabu katika wakati wa Alexander, hata hivyo mstari wa 13 na 14 haukutimizwa kikamilifu hata wakati huo kwa sababu unasoma, " Nitakomesha kelele zako za nyimbo, na sauti za vinubi vyako hazitasikika tena. Nitakufanya kuwa mwamba mtupu, nawe utakuwa mahali pa kutandaza nyavu za samaki. Hutajengwa tena kamwe; kwa maana mimi BWANA nimesema, asema BWANA Mwenyezi ." Huo haukuwa mwisho wa mji wa Tiro wakati wa Alexander licha ya ushindi huo na kutwaa kwake mji wa kisiwani. Mji wa bara uliendelea baada ya wakati huo na sehemu yake ilibaki.

Alexander aliharibu kabisa mji wa kisiwani, lakini bado kulikuwa na mabaki ya watu walioishi hapo katika eneo la mji wa bara. Chini ya Waseleucides ilipatikana tena na iliendelea kuwepo chini ya Warumi, na hata hadi wakati wa udhibiti wa Waislamu na kuchukua mahali hapo kwa Wakrusadi. Hatimaye iliharibiwa mwaka wa 1292 na Wasaracen. Walikuwa Waislamu wa Kiarabu mwanzoni mwa Enzi za Kati huko, karibu mwaka wa 1292. Haikupona kamwe kutokana na pigo hilo. Na haijakaliwa hadi leo.

Tazama ukurasa wa 48, chini ya ukurasa. Kwa bahati mbaya, sentensi ya kwanza hapa iliachwa nje ya uandishi wa hili. Lakini hii ni kutoka kwa makala kuhusu Tyre kutoka kwa Encyclopedia Britannica. Nukuu hiyo inapaswa kuanza hivi, “Mji ulipita mfululizo chini ya utawala wa Waseleucides yapata mwaka 198 KK na Warumi, 68 KK Yesu alitembelea eneo la Tiro na Sidoni. (Mathayo 15:21-28 na Marko 7:24-31.) Paulo alitumia wiki moja huko Tiro na Wakristo wenzake huku meli ikishusha mizigo yake (Matendo 21:3-7) katika safari yake kutoka Efeso hadi Yerusalemu. Katika enzi za Warumi, jiji hilo lilikuwa maarufu kwa utengenezaji wa nguo za hariri na hariri pamoja na zambarau ya Tiro iliyotokana

na konokono wa Murex mwenye akili. Kufikia Karne ya Pili BK, Tiro lilikuwa bahari ya askofu. Msomi Origen alizikwa hapo yapata mwaka 254. Eusebius wa Kaisaria alitoa mahubiri hapo kuhusu uumbaji wa Mungu mwaka 323 BK Mnamo 638 jiji hilo lilitekwa na Waislamu. Lilichukuliwa na Wakruseda mwaka 1124. Mfalme Mtakatifu wa Kirumi Frederick I Barbarossa alizama mwaka 1190 na akazikwa katika kanisa kuu la Wakruseda. Mnamo 1291 Waislamu waliteka tena na kuharibu mji, na huo ndio mwisho wa mji wa Tiro , 1291.” Kwa hivyo unaona, kuhusu utimilifu wa unabii wa Ezekieli, kuanzia mstari wa 3 na 4, “Mataifa mengi yatakuja juu yako. Watauharibu Tiro .” Mistari ya 13 na 14 hatimaye, ni “wao” watakaosababisha sauti ya vinubi kusimama na kuifanya kama sehemu ya juu ya mwamba, isiweze kukaliwa tena. Kwa hivyo unaona utimilifu ni mfululizo mrefu wa Nebukadreza, Alexander, Warumi na Waislamu na Wapiganaji wa Vita vya Msalaba hadi hatimaye itakapoharibiwa. Leo si eneo linalokaliwa.

Uharibifu wa Sidoni

Sasa, jambo moja la mwisho tu basi tutapumzika. Tofauti na unabii huo dhidi ya Tiro , angalia unabii dhidi ya Sidoni, ambao ni mji dada wa Tiro . Hilo liko katika sura ya 28, mistari ya 21 na inayofuata: “ Mwanadamu, elekeza uso wako dhidi ya Sidoni, utabiri dhidi yake, useme, Bwana MUNGU asema hivi; Mimi ni juu yako, Ee Sidoni, nami nitajipatia utukufu ndani yako; nao watajua ya kuwa mimi ndimi BWANA, nitakapomhukumu na kujionyesha mtakatifu ndani yake; nitapeleka tauni juu yake, na kufanya damu itiririke katika mitaa yake; waliouawa wataanguka ndani yake, upanga ukiwa juu yake pande zote; nao watajua ya kuwa mimi ndimi BWANA .” Sidoni ni mji dada wa Tiro . Unabii dhidi ya Tiro unatabiri kuangamizwa kwa mji huo ambao hautajengwa tena, lakini katika kisa cha Sidoni, Ezekieli anasema kutakuwa na makazi katika mitaa yake. Hasemi chochote kuhusu kuangamizwa kwa Sidoni kama mji, ambao hautajengwa tena. Kutakuwa na damu katika mitaa yao.

Jambo la kuvutia ni kwamba, leo, ukienda kwenye pwani ya Foinike (au

Lebanoni), utagundua kwamba Sidoni bado ni eneo linalokaliwa na watu. Sidoni inaendelea kuwepo ikiwa na idadi ya watu elfu 50. Ni mahali maarufu. Tiro haina watu, kwa hivyo tena, nadhani katika hili, una mfano wa utabiri wa ajabu unaoonyesha uwepo na ukweli wa Mungu wa ufunuo wa kibiblia.

Imenukuliwa na Christa Coners
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Dkt. Perry Phillips
Imesimuliwa tena na Dkt. Perry Phillips